

KANDIDATO Į LMA PREZIDENTUS VEIKLOS PROGRAMA

LMA tikrasis narys prof. Gintautas Dzemyda

Lietuva per savo nepriklausomybės laikotarpį pasiekė labai daug ir Lietuvos mokslų akademija (LMA) suvaidino reikšmingą vaidmenį: LMA narių nuveikti darbai, ekspertinė kompetencija, mokslo pasiekimų viešinimas byloja apie akademijos svarbą šalies gyvenime. Nepaisant didelių visų mūsų pastangų suprantame, kad ateityje laukia dar didesni iššūkiai ir darbai. Mano, kaip ir kiekvieno Lietuvos piliečio pareiga – aktyviai prisidėti prie šalies klestėjimo užtikrinimo dirbant tuos darbus, kuriuos išmanau geriausiai. Esu ir LMA narys, todėl akademijos vaidmens visuomenės gyvenime stiprinimas – mano prioritetas ir pareiga. LMA man – vieta, kurioje renkasi tautos intelekto žiedas, jos pasididžiavimas. Čia dirbo ir dirba pasišventęs ir, mano galva, nepakankamai įvertintas kolektyvas, pasiaukojamai viešinantis Lietuvą pasaulyje, garsinantis šalies mokslininkų pasiekimus. Man džiugu, kad LMA išlaiko ilgametės tradicijas ir rūpinasi Lietuvą garsinančiais mokslininkais, ruošia renginius, konferencijas svarbiomis Lietuvai ir pasauliui temomis, atstovauja šalį užsienyje, tačiau aš pasigendu svarbesnio LMA vaidmens, kurį ši organizacija turėtų atlikti visuomenėje – Lietuvos institucijų nepriklausomos patarėjos, ginančios valstybės interesus. Šio tikslo siekimas yra daugiaplanis ir ilgalaikis. Toliau pristatau numatomas veiklas.

Lietuva globaliame pasaulyje: Ar Lietuvą pasiekiančios globaliosios tendencijos yra mums tinkamos, ar galime beatodairiškai, neatsižvelgiant į šalies poreikius, savitumą ir tautos mentalitetą kopijuoti svetimą patirtį? Kiek moralūs yra mūsų sprendimai mokslo amžiuje? LMA turi kritiškai vertinti pasaulio tendencijas, nepamirštant, kad daug globalių krizių kyla dėl išsivysčiusių šalių veiklos. Svarbu patiems spręsti, kas Lietuvai geriausia. Jei norime ne tik išlikti, bet ir tobulėti, privalome tikėti savo jėgomis ir nesijausti maži ar nereikšmingi. Jei ne mes, Lietuvos mokslininkai, tai kas gali padėti valstybei įveikti krizę, kurioje esame.

Mokslo sričių darna: Pasaulinė tendencija, kuomet technologiniai ir fiziniai mokslai ima dominuoti, neturėtų būti LMA toleruojama, kadangi šiandien Lietuvai kaip niekad yra aktualu skirti dėmesį mokslo sritims, kurios yra būtinos ir šalies ekonominiam klestėjimui, ir visuomenės gerbūviui užtikrinti: socialiniams, humanitariniams, žemės ūkio mokslams, medicinai. Norint sukurti sveiką ir ilgalaikę perspektyvą turinčią pilietinę visuomenę, naujų technologijų kūrėjai ir vartotojai neturi prarasti identiteto ir tautos mentalitetą formuojančių veiksmų, turi rūpintis savo aplinka, švietimu, kultūra, sveikata. Todėl vienas iš LMA uždavinių vykdant savo veiklas yra įvertinti mokslo sričių tendencijas ir įtakoti pokyčius, kurie būtų naudingi Lietuvai tolimesnėje perspektyvoje.

Rūpinimasis bendruomene: LMA vadovai turi daug bendrauti su akademikais, aiškintis poreikius jų veiklai vardan Lietuvos ir mokslo, padėti jiems tai realizuoti. Akademikai, daug nuveikę moksle, dabar turi aukštesnio lygmens idėjų, kurios pavieniui realizuoti yra sunku. Mažėjant mokslininkams skiriamai paramai pradėjo sklisti nuomonės dėl palaipsnio LMA naikinimo, todėl svarbu suvokti, kad LMA yra ne tik reprezentacinė organizacija, ji gali keistis, vystytis, stiprėti, įtakoti procesus šalyje, sukurti dar didesnę vertę. LMA bendruomenės stiprybė yra tai, kad LMA nariai yra pakilę virš asmeninių ambicijų ir institucinių interesų, neretai ribojančių švietimo ir mokslo įstaigų, priklausančių nuo valstybės finansavimo. Visa tai įkvėps ir LMA bendruomenę aktyviau dalyvauti veiklose, keltis naujus tikslus, tobulėti, stiprinti savo organizaciją. Taip pat LMA vadovai privalo ieškoti naujų galimybių pasirūpinti ir finansiškai paremti LMA bendruomenės narius.

Jaunoji akademija: Neįsivaizduoju LMA atskirai nuo LMA Jaunosios akademijos. Gera, kad esame kartu. Jaunosios akademijos nariais tampa didelę patirtį įgiję jauni mokslininkai. Jie žino naujausias mokslo tendencijas, nebijo keisti ar įvairuoti tyrimų tematikos taip plėsdami savo akiratį ir atnaujinami naujų mokslo žinių. Jų jaunystė ir veržlumas – tai puikus papildomas LMA veiklų variklis. Mes reikalingi vieni kitiems. Neabejoju, kad Jaunosios akademijos alumnai pretenduos tapti LMA tikraisiais nariais, ir konkurencija į tas vietas dar labiau augs.

Švietimo ir mokslo pertvarka: LMA turėtų žymiai aktyviau dalyvauti švietimo ir mokslo pertvarkos procesuose. Visi suprantame, kad LMA veiklos efektyvumas, jos misijos ir strateginio tikslo įgyvendinimo sėkmė priklauso nuo bendros šalies mokslo ir studijų sistemos būklės, tačiau tos būklės pokyčius LMA gali ir privalo įtakoti, nes tai yra tarpusavyje susiję dalykai. Jei nusprendėme, kad išsilavinę žmonės ir jų kuriama pridėtinė vertė yra pagrindinis Lietuvos turtas, padarykime viską, kas yra būtina, šiam turtui gausinti.

Valstybės investicijos: Nepaisant to, kad LMA vadovai ir kiti kolektyvo nariai nuveikė nepaprastai svarbius darbus populiarinant Lietuvos mokslą ir garsinant šalį pasaulyje, jiems nėra sukurtos pakankamos sąlygos išnaudoti savo potencialą ir vystyti veiklas. Galime spėti, kad esamu ir numatomu finansavimu valstybė pripažįsta LMA informacinės sklaidos, švietėjiškas ir mokslo pasiekimų reprezentavimo funkcijas, tačiau nepakankamai įvertina turimą mokslinį, ekspertinį potencialą. LMA ekspertizės galėtų apimti ES iniciatyvas, technologijų ir inovacijų programas, Lietuvoje vykdomas arba planuojamas vykdyti įvairių sričių reformas, ekonomikos problemas, pasaulinių tendencijų analizę ir kitus klausimus. Tam reikalingas papildomas finansavimas. Manau, kad papildomos valstybės investicijos į LMA atsipirktų, nes būtų galima užtikrinti žymiai efektyvesnę Seimo, Vyriausybės ir pavaldžių institucijų konsultavimą ir bendradarbiavimą.

Bendravimas su valdžios institucijomis: Būtina sudaryti sąlygas LMA nariams reguliariai susitikti su ministrais, viceministrais, prezidento patarėjais, seimo nariais, kitų valstybinių institucijų vadovais. LMA prezidentas ir mokslo skyriai organizuotų tokius susitikimus pagal savo kuriojamą profilį. Viena iš poveikio valdžiai priemonių yra LMA rezoliucijos, kurios priimanamos po vykusių renginių ir kurios pateikia šalies vadovams rekomendacijas aktualiems sprendimams.

Bendravimas su Lietuvos universitetais ir valstybiniais mokslo institutais: LMA vadovybė turi turėti glaudžius ryšius su šiomis institucijomis bei jų vadovais, kad žinotų jų problemas ir ketinimus, o esant poreikiui būtų sąjungininkas bendraujant su valdžios institucijomis. Nors universitetus vienija Lietuvos universitetų rektorių konferencija, tačiau LMA gali būti svarius jų partneris. Juolab, kad LMA nariai yra įvairių Lietuvos universitetų ir valstybinių mokslo institutų atstovai.

Bendravimas su regionais: Tai graži iniciatyva ir užgimusi tradicija. Lengviausia jos atsisakyti. Tačiau tai daro akademiją matoma visoje Lietuvoje. Kaip paskatinti? Regioniniai vadovai turi pajusti, kad Lietuvos mokslų akademiją vertina prezidentūra, seimas ir vyriausybė, kad tai yra rimtas „žaidėjas“ Lietuvos politinėje arenoje. O toks Lietuvos mokslų akademijos vertinimas yra vienas iš mūsų siekių.

Darbas su mokyklomis: Reikia skatinti akademikus lankytis mokyklose ir populiariai pristatyti savo tyrimus, o taip pat patirtį. Tai turėtų prisidėti prie mokslininko, kaip profesijos, patrauklumo bei skatinti moksleivius siekti mokslo žinių, rinktis mokslininko kelią. Tos veiklos rezultatai pasijus tik ilgalaikėje perspektyvoje, tačiau ją reikia vykdyti dabar.

LMA veiklų viešinimas: Skirti lėšų LMA vykstančių renginių, o taip pat LMA narių parengtų populiarinimo straipsnių viešinimui plačiai skaitomoje virtualioje spaudoje, pvz. delfi.lt. Aktyvinti reguliarių informacijos pateikimą BNS. Tikslas – informacija apie LMA ir jos veiklas turi pasiekti plačiąją visuomenę. Ir tai turi būti reguliariai.

Renginiai: Organizuoti teminius renginius ir mokslines konferencijas aktualia tematika, kurie pritrauktų ir žinomų pranešėjų, ir sulauktų atgarsio tiek mokslo bendruomenėje, tiek ir Lietuvos visuomenėje, būtų plačiau pastebėti Lietuvoje. Informacija apie renginius turi būti plačiai viešinama.

Tarptautinis bendradarbiavimas: Viešinti Lietuvos mokslą ir LMA veiklas tarp užsienio šalių mokslų akademijų, o taip pat įvairiuose tarptautiniuose renginiuose. Aktyvinti dvišalius mainus, kai į užsienį vyksta LMA tikrieji nariai ar emeritai. Skatinti LMA užsienio narų vizitus į Lietuvą, jų tolesnį bendradarbiavimą su Lietuvos mokslininkais.

LMA darbuotojai: Tai yra tas mechanizmas, kuris užtikrina darnų akademijos darbą. Dažnai nepastebime kruopščiai ir laiku atliktų darbų, užtikrinančių būtinas LMA veiklas. O tai gerai, nes darbai atliekami be priekaištų. Reikia ir toliau stiprinti LMA kolektyvą, sudaryti sąlygas kelti kvalifikaciją, esant galimybei skatinti.

Vrublevskių biblioteka: LMA Vrublevskių biblioteka yra valstybinės reikšmės mokslinė biblioteka. LMA jos veiklą įtakoja per bibliotekos mokslo tarybą, kuri turi tik patariamąjį balso teisę, nors ir yra savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. Vrublevskių biblioteka gali būti vienas iš instrumentų LMA prestižui visuomenėje didinti.

Tokią LMA norėčiau matyti rytoj: Saugančią savo tradicijas ir bendravimo kultūrą, tačiau ir veiklią, energingą, darančią didelę įtaką valstybės valdymui. LMA yra tas nepakankamai įvertintas ir išnaudojamas išpuoselėto intelekto instrumentas, kuris gali realiai padėti spręsti valstybės problemas ne tik švietimo ir mokslo srityse. Sukauptas mokslinis potencialas ir analitinio mąstymo gebėjimai gali ir turi padėti rinkėjų pasitikėjimą pelnusiems žmonėms siekti Lietuvai geresnės ateities. LMA turi tapti Lietuvos visuomenei tuo autoritetu, kuriuo galima pasikliauti bet kokiomis aplinkybėmis.

LMA tikrasis narys prof. Gintautas Dzemyda

2025-09-29

Akad. Gintautas Dzemyda

Akad. Gintautas Dzemyda dabar vadovauja Lietuvos mokslų akademijos Technikos mokslų skyriui. Taip pat jis yra Vilniaus universiteto Duomenų mokslo ir skaitmeninių technologijų instituto Kognityvinių skaičiavimų grupės vadovas, vyriausiasis mokslo darbuotojas, profesorius. Akad. G.Dzemyda gimė 1957 m. Vilniuje. 1980 m. baigė Kauno technologijos universitetą (tada KPI, specialybė – taikomoji matematika). 1984 m. apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją, o 1997 m. – technikos mokslų habilituoto daktaro disertaciją. Profesoriaus pedagoginį vardą jam suteikė Kauno technologijos universitetas (1998) ir Vilniaus universitetas (2018). Dviejų Lietuvos mokslo premijų laureatas (2001 ir 2021). Apdovanotas ordino “Už nuopelnus Lietuvai” Riterio kryžiumi (2007). Latvijos universiteto garbės daktaras (2019) ir Vilniaus kolegijos garbės daktaras (2025).

Pagrindinė mokslinių interesų sritis yra duomenų mokslo metodų ir technologijų, įskaitant ir dirbtinio intelekto technologijas, kūrimas ir taikymas. Tyrimai apima šias pagrindines kryptis: duomenų dimensiškumo mažinimas ir jų vizualizavimas; optimizavimo teorija ir taikymai; vizuali dirbtinis intelektas, daugiamačių duomenų tyryba, dirbtiniai neuroniniai tinklai, lygiagretieji skaičiavimai, daugiakriterinis sprendimų priėmimas, kognityviniai skaičiavimai, vaizdų ir signalų analizė. Taikymai medicinoje apima įvairios kilmės skaitinius bei vaizdinius duomenis – oftalmologinius, kardiologinius, fiziologinius, termovizinius. Taip pat tiriami kompiuterinės tomografijos vaizdai.

Paskelbta virš 290 mokslo darbų, dvi monografijos, eilės monografijų skyriai. Moksliniai pranešimai skaityti daugelyje konferencijų Europos šalyse, Australijoje, Izraelyje, Indijoje, Kinijoje ir Japonijoje. Penkiolikoje tarptautinių konferencijų skaitė plenarinius ir kviestinius pranešimus. Mokslinis ir pedagoginis darbas vykdytas daugelyje užsienio universitetų.

Parengė 15 mokslo daktarų, tarp kurių dabar trys yra profesoriai. Vadovauja trims doktorantams. Vilniaus universitete paskaitos skaitomos dirbtinio intelekto, duomenų tyrybos ir mašininio mokymosi tematika.

Tarptautinių žurnalų *Informatica* ir *Baltic Journal of Modern Computing* vyriausiasis redaktorius. Inicijavo ir vadovauja tarptautinei kasmetinei informatikų mokslinei konferencijai Lietuvoje „Duomenų analizės metodai programų sistemoms“.

Akad. G. Dzemyda turi ilgametę vadybinę patirtį. 2005-2024 m. vadovavo valstybiniam Matematikos ir informatikos institutui, Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos institutui, Vilniaus universiteto Duomenų mokslo ir skaitmeninių technologijų institutui. Vadovavo daugeliui mokslo ir eksperimentinės plėtros projektų.

Daugiau informacijos apie akad. Gintautą Dzemydą galima rasti LMA tinklapyje:

<https://www.lma.lt/asmsv/intranetas/index.php?m=profile&user=276>

